

Φεστιβάλ Αθηνών & Επιδαύρου 2019

ΑΡΧΑΙΟ ΘΕΑΤΡΟ ΕΠΙΔΑΥΡΟΥ

21 & 22 Ιουν.

Οιδίπους

Σκηνοθεσία: Ρόμπερτ Γουίλσον

Συμπαγωγή: ConversAzioni - Teatro Olimpico Vicenza - Pompeii Theatrum Mundi - Teatro Stabile di Napoli

28 & 29 Ιουν.

ΕΘΝΙΚΟ ΘΕΑΤΡΟ

ΟΡΕΣΤΕΙΑ του Αισχύλου

Αγαμέμνων

Σκηνοθεσία: Ιώ Βουλγαράκη

Χοηφόροι

Σκηνοθεσία: Λίλλυ Μελεμέ

Ευμενίδες

Σκηνοθεσία: Γεωργία Μαυραγάνη

5 & 6 Ιουλ.

ΕΘΝΙΚΟ ΘΕΑΤΡΟ - ΘΕΑΤΡΙΚΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΚΥΠΡΟΥ

Ικέτιδες του Ευριπίδη

Σκηνοθεσία: Στάθης Λιβαθινός

12 & 13 Ιουλ.

Οιδίπους Τύραννος του Σοφοκλή

Σκηνοθεσία: Κωνσταντίνος Μαρκουλάκης

Συμπαγωγή: Αθηναϊκά Θέατρα - ΔΗΠΕΘΕ Κρήτης

19 & 20 Ιουλ.

ΚΘΒΕ

Ιφιγένεια εν Αυλίδι του Ευριπίδη

Σκηνοθεσία: Γιάννης Καλαβριανός

26 & 27 Ιουλ.

COMEDIE-FRANÇAISE

Ηλέκτρα / Ορέστης του Ευριπίδη

Σκηνοθεσία: Ivo van Hove

2 & 3 Αυγ.

Νεφέλες του Αριστοφάνη

Σκηνοθεσία: Δημήτρης Καραντζάς

9 & 10 Αυγ.
ΔΗΠΕΘΕ Πάτρας

Προμηθέας Δεσμώτης του Αισχύλου
Σκηνοθεσία: Σταύρος Τσακίρης

ΜΙΚΡΟ ΘΕΑΤΡΟ ΑΡΧΑΙΑΣ ΕΠΙΔΑΥΡΟΥ

22 Ιουν.

9^ο ΦΕΣΤΙΒΑΛ ΘΕΡΙΝΟΥ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΥ ΤΗΣ ΑΘΗΝΑΣ

Προβολή-έκπληξη

28 & 29 Ιουν.

ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΗ ΣΚΗΝΗ ΕΛΣ

Κασσάνδρα του Ιάννη Ξενάκη
Αναπαράστασις Ι: Ο βαρύτονος του Γιάννη Χρήστου
Σκηνοθετική επιμέλεια: Αλέξανδρος Ευκλείδης

Έσσεται ήμαρ... του Γιώργου Κουμεντάκη
Σκηνοθεσία: Έκτορας Λυγίζος

5 & 6 Ιουλ.

Θεογονία του Ησιόδου
Σκηνοθεσία: Σοφία Πάσχου

12 & 13 Ιουλ.

ΟΜΑΔΑ ΧΟΡΟΥ GRIFFON

ΚΑΟΣ

Χορογραφία: Ιωάννα Πορτόλου

19 & 20 Ιουλ.

Δάφνις + Χλόη του Λόγγου
Un amore bucolico
Σκηνοθεσία: Δημήτρης Μπογδάνος

26 & 27 Ιουλ.

Φαίδρα του Ρακίνα
Σκηνοθεσία: Έφη Θεοδώρου

2 & 3 Αυγούστου

Δαναΐδες του Ανδρέα Κάλβου
Σκηνοθεσία: Νατάσα Τριανταφύλλη

Αρχαίο Θέατρο Επιδαύρου

21 και 22 Ιουνίου

Οιδίπους

Η αρχετυπική ιστορία του Οιδίποδα ξεδιπλώνεται μέσα από τα εκπληκτικά, χαρακτηριστικά tableau vivant του Ρόμπερτ Γουίλσον. Ο κορυφαίος δημιουργός ακολουθεί την ιστορία του Οιδίποδα χρονολογικά, χωρίς να συμπίπτει απολύτως με τον *Οιδίποδα Τύραννο* του Σοφοκλή, από τη στιγμή της γέννησής του και της εγκατάλειψής του ως βρέφους, μέχρι τη στιγμή της τύφλωσής του, αφού έχουν προηγηθεί οι φρικτές αποκαλύψεις: από το πρώτο φως της ζωής στο τελευταίο φως που αντικρίζει. Δύο «μάρτυρες», ένας άντρας και μια γυναίκα, μας μεταφέρουν αυτά που βλέπουν, τον βίο και την πολιτεία του Οιδίποδα, σαν να μιλάνε διαμέσου των αιώνων.

Σύλληψη - Σκηνοθεσία - Σκηνικά - Φωτισμοί: **Ρόμπερτ Γουίλσον**

Συν-σκηνοθεσία: **Ann Christin Rommen**

Δραματουργία: **Konrad Kuhn**

Πρωτότυπη μουσική: **Dickie Landry, Kinan Azmeh**

Κοστούμια: **Carlos Soto**

Συνεργάτης σκηνογράφος: **Annick Lavallée-Benny**

Συνεργάτης σχεδιαστής φωτισμών: **Solomon Weisbard**

Σχεδιασμός ήχου: **Dario Felli**

Προγραμματισμός και επίβλεψη φωτισμών: **Marcello Lumaca**

Μακιγιάζ: **Manu Halligan**

Ηχοληψία: **Marco Olivieri**

Τεχνικός διευθυντής: **Enrico Maso**

Μηχανικός: **Adriano Pernigotti**

Μοδίστρα: **Lara Friio**

Σκηνικός σχεδιασμός: **Cecilia Sacchi**

Χειρίστρια follow spot: **Isadora Giuntini**

Κομμώσεις - Μακιγιάζ: **Nicole Tomaini**

Βίντεο: **Andrea Villa**

Βοηθός σκηνοθέτη: **Sara Thaiz Bozano**

Με τους: **Angela Winkler, Λυδία Κονιόρδου, Μιχάλης Θεοφάνους, Casilda Madrazo, Kayije Kagame, Αλέξης Φουσέκης, Dickie Landry**

Με τη συμμετοχή των: **Meg Harper, Laila Gozzi, Alessandro Anglani, Marcello di Giacomo, Gaetano Migliaccio, Francesco Roccasecca, Annabella Marotta, Francesca Gabucci**

Με τις φωνές των: **Ρόμπερτ Γουίλσον, Λυδίας Κονιόρδου, Christopher Knowles**

Οργάνωση παραγωγής: **Virginia Forlani**

Βοηθοί παραγωγής: **Maddalena Papagni, Elisa Crespi**

Ανάθεση - Συμπααραγωγή: **ConversAzioni - Teatro Olimpico Vicenza - Pompeii Theatrum Mundi - Teatro Stabile di Napoli**

---

28 και 29 Ιουνίου

ΕΘΝΙΚΟ ΘΕΑΤΡΟ

Ορέστεια του Αισχύλου

Μια καινοτόμα πρόταση από το Εθνικό Θέατρο: Τρεις σκηνοθετίδες στην πρώτη τους εμφάνιση στην Επίδαυρο παρουσιάζουν σε ενιαία παράσταση την *Ορέστεια*, τη μοναδική σωζόμενη τριλογία του αρχαίου δράματος, με την ίδια δημιουργική ομάδα ηθοποιών και συντελεστών. Τον *Αγαμέμνονα* σκηνοθετεί η Ιώ Βουλγαράκη, τις *Χοηφόρους* η Λίλλυ Μελεμέ και τις *Ευμενίδες* η Γεωργία Μαυραγάνη.

Μετάφραση: **Κ.Χ. Μύρης**

Σκηνικά: **Πάρις Μέξης**

Φωτισμοί: **Λευτέρης Παυλόπουλος**

Παίζουν (αλφαβητικά): **Δημήτρης Γεωργιάδης, Στεφανία Γουλιώτη, Στέλιος Ιακωβίδης, Μαρία Κίτσου, Φιλαρέτη Κομνηνού, Δέσποινα Κούρτη, Αλέξανδρος Λογοθέτης, Αργύρης Ξάφης**

Αγαμέμνων

Σκηνοθεσία: **Ιώ Βουλγαράκη**

Το πρώτο έργο της τριλογίας της *Ορέστειας* αφηγείται την επιστροφή του βασιλιά Αγαμέμνονα στο Άργος, μετά το τέλος του Τρωικού πολέμου. Ο Αγαμέμνων μπαίνει θριαμβευτικά στην πόλη και στο παλάτι, φέρνοντας μαζί του, αιχμάλωτη, την τρωαδίτισσα πριγκίπισσα, ιέρεια του Απόλλωνα και μάντισσα Κασσάνδρα. Η Κλυταιμνήστρα υποδέχεται τον σύζυγό της με στόμφο και τιμές, ωστόσο πολύ γρήγορα αποκαλύπτεται πως η ενθουσιώδης της υποδοχή υποκρύπτει ένα οργανωμένο σχέδιο εκδίκησης για τον φόνο της κόρης τους, Ιφιγένειας, που ο Αγαμέμνονας θυσίασε στην Αυλίδα, προκειμένου να ξεκινήσουν τα πλοία της εκστρατείας, δέκα χρόνια πριν. Το κόκκινο χαλί που στρώνει η Κλυταιμνήστρα για να τον δεχτεί οδηγεί σ' ένα λουτρό αίματος όπου, με τη συνέργεια του εραστή της Αίγισθου, θα πνιγούν και ο βασιλιάς και η ερωμένη του.

Σκηνοθετικό σημείωμα:

Ο *Αγαμέμνων*, το πρώτο έργο της *Ορέστειας*, είναι η αρχή μιας πολυεπίπεδης θεατρικής σύλληψης του Αισχύλου που, με όχημα το μύθο του Τρωικού πολέμου, χαράχτηκε βαθιά στο δικό του παρόν, την Αθήνα του 5ου αιώνα π.Χ., και από τότε σε κάθε παρόν μέχρι σήμερα. Μετά από δέκα χρόνια στην Τροία, ο βασιλιάς επιστρέφει από τον τρομερότερο των πολέμων νικητής για να δολοφονηθεί στο σπίτι του από τη γυναίκα του. Δέκα χρόνια αναμονής για ένα τέτοιο έγκλημα. Σ' ένα τέτοιο ποιητικό σύμπαν, όπου ο άνθρωπος αποτελεί άλυτο αίνιγμα και η ανθρώπινη πράξη δεν διαδραματίζεται κάτω από άδειους ουρανούς, θύτης και θύμα ανταλλάσσουν ρόλους. Την ανταλλαγή αυτή ρόλων παρακολουθεί μια άρχουσα τάξη που σιωπά, ώσπου χάνει τελικά όχι μόνο τη δύναμή της, αλλά και την ίδια την υπόστασή της. Ποιος έχει δικαίωμα στο έγκλημα και από πού αντλεί το δικαίωμα αυτό;

Η παράσταση θα συνομιλήσει με τις άλλες δύο (*Χοηφόροι* και *Ευμενίδες*) σε μια πρωτότυπη συνεργασία, εξερευνώντας έναν δραματουργό που «εφηύρε» το θέατρο, τουλάχιστον το δικό μας, δυτικό θέατρο.

Χοηφόροι

Σκηνοθεσία: **Λίλλυ Μελεμέ**

Στο δεύτερο έργο της τριλογίας κυριαρχεί η φιγούρα της Ηλέκτρας, που πενθεί τον δολοφονημένο πατέρα της προσμένοντας εμμονικά ως μόνο φως σωτηρίας την επιστροφή του αδερφού της, Ορέστη, προκειμένου να σχεδιάσουν μαζί την εκδίκηση. Στο ξεκίνημα του έργου η Ηλέκτρα θρηνεί πάνω απ' τον τάφο του πατέρα της και οι Χοηφόρες, οι γυναίκες του χορού που τη συντροφεύουν, μεγεθύνουν τον θρήνο της ενώ προσφέρουν τις χοές τους. Εκεί την αντικρίζει πρώτη φορά ο αδερφός της που έχει επιστρέψει μετά από χρόνια για να εκδικηθεί τον φόνο του πατέρα του μαζί με τον πιστό σύντροφό του Πυλάδη, μεταμφιεσμένοι σε ξένους για μην τους αναγνωρίσουν. Βλέποντάς την να θρηνεί, συνειδητοποιεί ότι θα την έχει σύμμαχο στο ιερό αυτό έργο και της αποκαλύπτει την ταυτότητά του. Η δράση κατόπιν εξελίσσεται καταγιστικά. Ορέστης και Πυλάδης με την κάλυψη της Ηλέκτρας προφασίζονται ότι είναι δύο ξένοι που φέρνουν τις στάχτες του πεθαμένου Ορέστη στην Κλυταιμνήστρα. Η Κλυταιμνήστρα υποδέχεται τον Ορέστη και τότε εκείνος, αφού της αποκαλύπτει την ταυτότητά του, την εκτελεί ενώ κατόπιν εκτελεί και τον εραστή και συνένοχό της Αίγισθο. Η τραγωδία κλείνει με τις Ερινύες να καταφθάνουν, καταδιώκοντας ανελέητα τον Ορέστη ως τη στιγμή της αθώωσής του από τον Άρειο Πάγο.

Σκηνοθετικό σημείωμα:

Το δεύτερο μέρος της *Ορέστειας* τοποθετείται χρονικά δέκα χρόνια περίπου μετά το τέλος του *Αγαμέμνονα*. Εδώ χτυπά η αιμάτινη καρδιά της τριλογίας. Το έδαφος έχει ήδη προετοιμαστεί για την έλευση του Ορέστη, του νεαρού εκδικητή που οφείλει να ανταποκριθεί στον πανάρχαιο νόμο του καθήκοντος και να ανταποδώσει αίμα στο αίμα. Ο νεκρός πατέρας ζητά εκδίκηση και η παρουσία του στο έργο είναι εξίσου ισχυρή, με διαφορετικό τρόπο φυσικά, όπως και στον *Αγαμέμνονα*. Το τοπίο στις *Χοηφόρους* είναι ζοφερό και απειλητικό. Στο νέο κράτος κυριαρχεί καθεστώς βίας, τρομοκρατίας και φοβικής σιωπής –το ζευγάρι των σφετεριστών και παράνομων εραστών, που έχει κλέψει με δόλο την εξουσία από τον νόμιμο βασιλιά, έχει βάψει τα χέρια του με αίμα κι έχει βυθίσει τη χώρα στο σκοτάδι και το χάος.

Ο παλαιός κόσμος έχει φτάσει σε τραγικό αδιέξοδο και έχει χρεοκοπήσει, ηθικά, κοινωνικά και πολιτικά. Η αποτρόπαιη πράξη που θα διαπράξει ο Ορέστης είναι επιβεβλημένη από τους θεούς και το ίδιο το σύμπαν. Η βία θα απαντήσει στη βία και οι Ερινύες παραμονεύουν. Το λαμπρό φως της νέας Δικαιοσύνης, που θα συμφιλιώσει τον παλαιό με τον καινούριο κόσμο που ανατέλλει, βρίσκεται ακόμη πολύ μακριά και ο δρόμος που θα πρέπει να διανυθεί προς αυτήν την κατεύθυνση είναι εξαιρετικά επώδυνος. Δεν υπάρχει άλλη επιλογή. Η επανάληψη του εγκλήματος γίνεται τελετουργία εξαγνισμού μιας ολόκληρης κοινωνίας, η οποία θα μεταβεί απ' το σκοτάδι στο φως.

Ευμενίδες

Σκηνοθεσία: **Γεωργία Μαυραγάνη**

Το τρίτο μέρος της αισχύλειας τριλογίας έχει ως θέμα την καταδίωξη του Ορέστη από τις Ερινύες και την ιερή δοκιμασία που θα πρέπει να περάσει προκειμένου να εξευμενιστούν και να μετατραπούν σε Ευμενίδες, αθώνοντας το έγκλημά του. Στο θεωρούμενο αυτό ιδρυτικό έργο της Αθηναϊκής Δημοκρατίας θεσμοθετείται για πρώτη φορά ο Άρειος Πάγος.

Σκηνοθετικό σημείωμα:

Ο Ορέστης βρίσκεται στους Δελφούς καταδιωκόμενος από τις Ερινύες. Είναι ικέτης στο ιερό του Απόλλωνα ζητώντας την προστασία του θεού. Ακολουθώντας τις συμβουλές του έρχεται στην Αθήνα, όπου προσπέφτει ικέτης στο άγαλμα της Αθηνάς. Οι εξαγριωμένες Ερινύες, παρακινημένες από το φάντασμα της Κλυταιμνήστρας τον ακολουθούν. Η λύση θα δοθεί στον Άρειο Πάγο, το δικαστήριο των Αθηνών. Ο Χορός των Ερινύων και ο Ορέστης θα υπερασπιστούν τα πιστεύω τους. Η ισοψηφία που προκύπτει με την ψήφο της Αθηνάς κηρύσσει αθώο τον Ορέστη, ο οποίος εξυμνεί την Πόλη των Αθηνών και διακηρύσσει ότι στο εξής συμμαχία ακατάλυτη θα δένει την πατρίδα του με την Αθήνα. Η Αθηνά καθιερώνει τιμές για τις Ερινύες και τις ανακηρύσσει αγαθοποιές θεότητες: Ευμενίδες.

Η τριλογία κλείνει με την αποκατάσταση της ισορροπίας, σε μια ατμόσφαιρα συμφιλίωσης. Λίγο αργότερα, το 462 π.Χ., με τη μεταβολή του πολιτεύματος, η δικαιοδοσία των φονικών υποθέσεων μεταφέρεται στον Άρειο Πάγο.

Στο τρίτο μέρος της *Ορέστειας* επιχειρείται ο τελευταίος και πιο δύσκολος καθαρισμός. Ένας χορός δέκα ηθοποιών θα προσπαθήσει να τον πραγματοποιήσει οργανώνοντας μια δίκη όλων: νεκρών, ζωντανών, ανδρών, γυναικών, θνητών, θεών και άρα μια βαθιά πολιτική πράξη.

---

5 και 6 Ιουλίου

ΕΘΝΙΚΟ ΘΕΑΤΡΟ - ΘΕΑΤΡΙΚΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΚΥΠΡΟΥ

Ικέτιδες του Ευριπίδη

Μετάφραση: **Γιώργος Κοροπούλης**

Σκηνοθεσία: **Στάθης Λιβαθινός**

Μουσική: **Άγγελος Τριανταφύλλου**

Μουσική διδασκαλία: **Μελίνα Παιονίδου**

Στην παράσταση θα συμμετέχουν Έλληνες και Κύπριοι ηθοποιοί.

Συμπαράγωγή: **Εθνικό Θέατρο - Θεατρικός Οργανισμός Κύπρου**

Η διανομή βρίσκεται σε εξέλιξη.

Σκηνοθετικό σημείωμα:

Δύο Εθνικά Θέατρα, το Εθνικό Θέατρο και ο ΘΟΚ, συνεργάζονται για το ανέβασμα ενός εμβληματικού έργου. Μια τραγωδία για τον πόλεμο, τους νεκρούς αλλά και την υπαρξιακή αγωνία, την αξιοπρέπεια, την πίστη και την αντοχή σε μια νέα μετάφραση από τον Γιώργο Κοροπούλη.

Σαραντατρία χρόνια μετά το μοναδικό της ανέβασμα από το Εθνικό Θέατρο σε σκηνοθεσία του Τάκη Μουζενίδη και εικοσιεννέα χρόνια από την πρώτη παράσταση του ΘΟΚ στην Επίδαυρο σε σκηνοθεσία Νίκου Χαραλάμπους, η τραγωδία σκηνοθετείται από τον Καλλιτεχνικό Διευθυντή του Εθνικού Θεάτρου Στάθη Λιβαθινό, σε ένα εγχείρημα που θα στηριχθεί στη συνεργασία καλλιτεχνών από τις δυο χώρες.

Οι μητέρες των Αργείων στρατηγών που έχασαν τη ζωή τους στη Θήβα πολεμώντας στο πλάι του Πολυνείκη προσπέφτουν ικέτιδες στο βωμό της Δήμητρας στην Ελευσίνα. Μαζί τους ο βασιλιάς του Άργους Άδραστος. Ζητούν τη βοήθεια του βασιλιά της Αθήνας Θησέα, γιατί οι Θηβαίοι κρατούν τους νεκρούς και δεν επιτρέπουν την ταφή τους.

.....

Ο Θησέας, ανταποκρινόμενος στο δίκαιο αίτημα, ετοιμάζεται να στείλει μήνυμα στον βασιλιά της Θήβας Κρέοντα, όμως τον προλαβαίνει η άφιξη θηβαίου Κήρυκα που φέρνει το δικό του μήνυμα στον Θησέα: Του ζητά να διώξει τον Άδραστο και τις μητέρες, διαφορετικά θα τους επιτεθούν.

Ο Θησέας οδηγεί τον στρατό της Αθήνας ενάντια στους Θηβαίους και φέρνει στην Ελευσίνα τους νεκρούς στρατηγούς όπου και τους καίουν. Η Ευάδνη σε ένα παραλήρημα ορμά στη φωτιά και καίγεται μαζί με τον άνδρα της Καπανέα. Μητέρες και παιδιά παίρνουν τον δρόμο της επιστροφής με τις στάχτες των αγαπημένων τους.

Η τραγωδία, γραμμένη το 422 π.Χ., φέρει τον απόηχο της μάχης στο Δήλιο το 424 π.Χ., δύο χρόνια πριν, όταν οι Θηβαίοι –σύμμαχοι της Σπάρτης– νίκησαν τους Αθηναίους και δεν τους άφηναν για μέρες να πάρουν πίσω και να θάψουν τους νεκρούς τους.

.....

---

12 και 13 Ιουλίου

Οιδίπους Τύραννος του Σοφοκλή

Μετάφραση: **Γιάννης Λιγνάδης**

Σκηνοθεσία: **Κωνσταντίνος Μαρκουλάκης**

Με τον **Δημήτρη Λιγνάδη** στο ρόλο του Οιδίποδα και την **Αμαλία Μουτούση** στο ρόλο της Ιοκάστης.

Παραγωγή: **Αθηναϊκά Θέατρα - ΔΗΠΕΘΕ Κρήτης**

Το τελευταίο έργο του Σοφοκλή και κατά γενική ομολογία η πλέον υποδειγματική αρχαία τραγωδία ξεκινά με ένα μυστήριο. Η πόλη της Θήβας πλήττεται από λοιμό και ο βασιλιάς Οιδίποδας ζητά να εξακριβώσει τον λόγο. Ο χρησμός του Απόλλωνα παραγγέλλει ότι για να καθαρίσει η πόλη πρέπει πρώτα να τιμωρηθεί ο φόνος του Λάιου. Ο βασιλιάς αποφασίζει να εξιχνιάσει το αίνιγμα και ξετυλίγει ένα κουβάρι φρικτών αποκαλύψεων.

Σκηνοθετικό σημείωμα:

Έχω συναντηθεί με τον *Οιδίποδα* στη σκηνή δύο φορές: την πρώτη, παίζοντας τον επώνυμο ρόλο, στην παράσταση του Σπύρου Ευαγγελάτου, και τη δεύτερη παίζοντας την Ιοκάστη, τον Τειρεσία και τον Βοσκό, στην παράσταση του Τσέζαρις Γκραουζίνις.

Υπάρχουν δύο άξονες στο έργο αυτό, το τελειότερο του αρχαίου δράματος, τουλάχιστον απ' τα σωζόμενα, που δρουν συμπληρωματικά:

Ο ένας είναι η τέλεια πλοκή του: το έργο αυτό είναι το πρώτο στην παγκόσμια δραματουργία θρίλερ με σασπένς (*whodunit* play τα αποκαλούν οι Αγγλοσάξωνες). Ξετυλίγοντας το κουβάρι των γεγονότων, ο ήρωας, με αριστοτεχνικό τρόπο, φτάνει στο κέντρο του λαβυρίνθου, όπου διώκτης και διωκόμενος είναι ο ίδιος. Κι αν συχνά υποτιμούμε τον άξονα αυτόν, γυρεύοντας δίκαια άλλες ποιότητες, δεν μπορώ να μη θυμάμαι το ρίγος που μου προκαλούσε το ομαδικό επιφώνημα του κοινού από το κοίλον στη φράση «Ο Πόλυβος δεν ήτανε πατέρας σου».

Ο δεύτερος άξονας, αυτός που κάνει τον *Οιδίποδα* το πρώτο υπαρξιακό έργο στην παγκόσμια δραματουργία, είναι η ίδια η ερώτηση που τίθεται: «Ποιος είμαι;». Και τα εργαλεία που χρησιμοποιεί ο ήρωας για να την απαντήσει: τα εργαλεία που ο άνθρωπος –ειδικά ο Δυτικός– έχει θεοποιήσει: τον ορθό λόγο, τη σκέψη, τη λογική. Είναι τα μόνα που έχουμε, έχουν εκτοξεύσει το είδος μας, όμως δεν αρκούν. Γιατί αν αποφασίσεις να θέσεις τη συγκεκριμένη ερώτηση, οφείλεις να είσαι έτοιμος και για την απάντηση. Και η αλήθεια, όπως λέει ο ποιητής, «μόνον έναντι θανάτου δίδεται».

Ο Οιδίποδας είναι ο πρώτος Άνθρωπος της δραματουργίας μας, ο Αδάμ της. Και η μοίρα του μας κάνει ταπεινούς.

---

19 και 20 Ιουλίου

ΚΘΒΕ

***Ιφιγένεια εν Αυλίδι* του Ευριπίδη**

Μετάφραση: Παντελής Μπουκάλας

Σκηνοθεσία: Γιάννης Καλαβριανός

Από τα οψιμότερα έργα του Ευριπίδη η *Ιφιγένεια εν Αυλίδι* γράφτηκε μεταξύ 408 και 406 π.Χ. και παρουσιάστηκε μετά τον θάνατό του στα Μεγάλα Διονύσια, όπου και κέρδισε το πρώτο βραβείο. Η τραγωδία εστιάζει στην απόφαση του Αγαμέμνονα, αρχιστράτηγου των Αχαιών, να θυσιάσει την κόρη του Ιφιγένεια στην Αυλίδα. Στην αρχή του έργου, ο ελληνικός στόλος, ενώ σχεδιάζει να σαλπάρει για την Τροία, έχει ακινητοποιηθεί λόγω άπνοιας στην Αυλίδα. Ο μάντης Κάλχας αποκαλύπτει ότι αιτία είναι ο θυμός της θεάς Άρτεμης, την οποία έχει προσβάλει ο Αγαμέμνονας και ότι μόνος τρόπος να εξευμενιστεί είναι η θυσία της κόρης του, Ιφιγένειας. Έτσι, ο Αγαμέμνονας καλεί την Ιφιγένεια στην Αυλίδα, με το πρόσχημα του γάμου της με το πρωτοπαλικάρο των Αχαιών, τον Αχιλλέα, προτού αναχωρήσουν για τον πόλεμο. Παρά το φρικτό δίλημμα που αντιμετωπίζει, αφού καλείται να επιλέξει μεταξύ της κόρης και της πατρίδας του, ο Αγαμέμνονας αποφασίζει να προχωρήσει στη θυσία, αγνοώντας τις ικεσίες της Κλυταιμνήστρας, της Ιφιγένειας, του Αχιλλέα, του στρατού που απειλεί με στασίαση, ακόμα και του ίδιου του Μενέλαου. Η ευγενική Ιφιγένεια τελικά συμφιλιώνεται με την τραγική μοίρα της και τον ηρωικό θάνατό της υπέρ της πατρίδας. Στο τέλος του έργου, ένας άγγελος ανακοινώνει στην Κλυταιμνήστρα ότι το σώμα της Ιφιγένειας εξαφανίστηκε από τον βωμό προτού λάβει το θανάσιμο χτύπημα.

Σκηνοθετικό σημείωμα:

Ο Ευριπίδης, στο τέλος της ζωής του, μας δίνει ένα έργο μεταπτώσεων και συνεχόμενων διλημάτων, γεμάτο ειρωνεία και αναπάντεχες κωμικές στιγμές. Ένα κείμενο που, αν και ανεβαίνει αρκετά συχνά, συνεχίζει να τροφοδοτεί πληθώρα φιλολογικών, δραματολογικών και θεατρολογικών συζητήσεων.

Όπως και τα υπόλοιπα έργα που πραγματεύονται τα του Οίκου των Ατρειδών, η *Ιφιγένεια εν Αυλίδι* περιέχει πρόσωπα στιγματισμένα με μια προγονική κατάρα. Άρα γνωρίζουμε εκ των προτέρων πως τα πράγματα είναι πιθανόν να μην εξελιχθούν ομαλά.

Εμποτισμένο από την ατμόσφαιρα της εποχής του, με την Αθηναϊκή δημοκρατία να παραπαίει και την ήττα στον Πελοποννησιακό Πόλεμο να πλησιάζει, το έργο αποτυπώνει έναν κόσμο όπου η πίστη στον ηρωισμό και στις πατριαρχικές αξίες έχει κλονιστεί. Έναν κόσμο στον οποίον ο όχλος ανάγεται σε πρωταγωνιστή της δράσης, την ίδια στιγμή που οι ήρωες, γεμάτοι

αδυναμίες, μικροπρεπείς, δειλοί, κατακρημνίζονται. Είναι ασταθείς και αλλάζουν γνώμη. Μόνη σταθερά παραμένει ο αγώνας για την εξουσία, σε διαφορετική κάθε φορά μορφή. Η διαμάχη του δημόσιου με το ιδιωτικό, του άνδρα με τη γυναίκα, της πόλης με την οικογένεια, γεννούν πρόσωπα που δεν διστάζουν να υπερβούν τα εσκαμμένα.

Δεν έχουμε να κάνουμε με μια ρομαντική ιστορία αυτοθυσίας, ούτε με ένα πατριωτικό δράμα, αλλά με μια περίπτωση διαρκούς πάλης και ανισορροπίας, μια ιστορία ανατροπών. Στην Αυλίδα δεν έχει σταματήσει μόνο ο άνεμος, αλλά η ίδια η ζωή. Όλοι περιμένουν να συμβεί κάτι. Και πολύ σύντομα, αυτό θα είναι η κατάλυση της λογικής.

---

26 και 27 Ιουλίου

Κομεντί Φρανσαίζ / Comédie-Française

Ηλέκτρα / Ορέστης του Ευριπίδη

Σκηνοθεσία: **Ίβο βαν Χόβε (Ivo van Hove)**

Σκηνική εκδοχή: **Βαρτ Βαν ντεν Εντε (Bart Van den Eynde) και Ίβο βαν Χόβε (Ivo van Hove)**

Μετάφραση στα γαλλικά: **Μαρί Ντελκούρ-Κυρβέρ (Marie Delcourt-Curvers)**

Σκηνογραφία και Σχεδιασμός φωτισμού: **Γιαν Βερσβάιφελντ (Jan Versweyveld)**

Κοστούμια: **Αν Ντ' Υίς (An D'Huys)**

Πρωτότυπη μουσική: **Ερίκ Σλεσίμ (Eric Sleichim)**

Χορογραφία: **Βιμ Βαντεκέμπους (Wim Vandekeybus)**

Δραματουργία: **Βαρτ Βαν ντεν Έντε (Bart Van den Eynde)**

Βοηθός σκηνοθέτη: **Λωράν Ντελβέρ (Laurent Delvert)**

Βοηθός σκηνογράφου: **Ροέλ Βαν Μπερκελέρ (Roel Van Berckelaer)**

Βοηθός φωτιστή: **Φρανσουά Τουρέ (François Thouret)**

Με τον θίασο της Κομεντί Φρανσαίζ:

Κλωντ Ματιέ (Claude Mathieu), Χορός, Σεσίλ Μπρυν (Cécile Brune), Χορός, Sylvia Bergé (Σύλβια Μπερζέ), Χορός, Ερίκ Ζενοβέζ (Éric Génovèse), Φρύγας υπηρέτης, Μπρυνό Ραφαελί (Bruno Raffaelli), Γέρος υπηρέτης της Ηλέκτρας και ένας χωρικός, Ντενί Πονταλυντές (Denis

Podalydès), *Μενέλαος*, Ελζά Λεπουάβρ (Elsa Lepoivre), *Κλυταιμνήστρα* και *Ελένη*, Λοϊκ Κορμπερύ (Loïc Corbery), *Πυλάδης*, Σουλιάν Μπραΐμ (Suliane Brahim), *Ηλέκτρα*, Μπενζαμέν Λαβέρν (Benjamin Lavernhe), *Μυκηναίος*, Ντιντιέ Σάντρ (Didier Sandre), *Τυνδάρεως*, Κριστόφ Μοντενέζ (Christophe Montenez), *Ορέστης*, Ρεμπεκά Μαρντέρ (Rebecca Marder), *Ερμιόνη*, Ντομινίκ Μπλαν (Dominique Blanc), *Κορυφαία*, Γκαέλ Καμιλιντί (Gaël Kamilindi), *Απόλλων*.

Και τους ηθοποιούς της Ακαδημίας της Κομεντί Φρανσαίζ: Peio Berterretche (Πέιο Μπερτερέτς), Pauline Chabrol (Πωλίν Σαμπρόλ), Thomas Keller (Τομά Κελλέρ), Olivier Lugo (Ολιβιέ Λυγκό), Noémie Pasteger (Νοεμί Παστεζέ), Léa Schweitzer (Λεά Σβάιτσερ)

Παραγωγή Comédie-Française

Πρεμιέρα Αίθουσα Richelieu 27 Απριλίου 2019

Ζωντανή αναμετάδοση από την Αίθουσα Richelieu / Pathé Live 23. 5. 2019

Σε συνεργασία με το Φεστιβάλ Αθηνών & Επιδαύρου

Με την υποστήριξη του Γαλλικού Ινστιτούτου Ελλάδας

Η Comédie-Française για τη συνεργασία με το Φεστιβάλ Αθηνών

Μετά την μεγάλη επιτυχία των *Καταραμένων*, της παράστασης που έκανε πρεμιέρα στην *Αυλή των Τιμών του Παλατιού των Παπών* ανοίγοντας το Φεστιβάλ της Αβινιόν 2016 και επαναλήφθηκε στην Αίθουσα Ρισελιέ, ο Ίβο βαν Χόβε ξανασυναντιέται με τον θίασο της Κομεντί Φρανσαίζ με μια νέα μεγάλη τοιχογραφία, που συνδέεται αυτή τη φορά με την οικογένεια των Ατρείδων. Αυτή η δεύτερη συνεργασία της Κομεντί Φρανσαίζ μ' έναν από τους σημαντικότερους μαέστρους της θεατρικής σκηνοθεσίας διεθνώς, πάνω σε μια αρχαία ελληνική τραγωδία, προσέφερε την ιδανική ευκαιρία στον Éric Ruf, γενικό διευθυντή της Κομεντί Φρανσαίζ και στον Βαγγέλη Θεοδωρόπουλο, καλλιτεχνικό διευθυντή του Φεστιβάλ Αθηνών & Επιδαύρου, να ενώσουν τους δύο αυτούς μεγάλους οργανισμούς του ευρωπαϊκού θεάτρου.

Για πρώτη φορά, ο πιο παλιός θίασος εν ενεργεία στον κόσμο θα παίζει στο μοναδικό Αρχαίο Θέατρο της Επιδαύρου.

Διευκρινίζοντας ότι όλες του οι συνεργασίες γεννιούνται από «κεραυνοβόλο έρωτα» για ένα κείμενο, ο Ίβο βαν Χόβε, που άνοιξε και το πρόγραμμα του Φεστιβάλ Αθηνών 2018 με την πολύ δυνατή σκηνική μεταφορά των έργων του Μπέργκμαν *Περσόνα / Μετά την πρόβα*, συναρθρώνει εδώ δυο κείμενα του Ευριπίδη που αφηγούνται την ιστορία της Ηλέκτρας και του Ορέστη στη συνέχειά της ή το πώς δυο αδέρφια ξαναβρίσκονται και συμμαχούν για να εκδικηθούν τη μητέρα τους, Κλυταιμνήστρα, και τον εραστή της, Αίγισθο. Η σκηνοθεσία του σηματοδοτεί την υποδοχή της *Ηλέκτρας* του Ευριπίδη στο ρεπερτόριο της Κομεντί Φρανσαίζ, ενώ η τελευταία παράσταση του *Ορέστη* στην Αίθουσα Ρισελιέ χρονολογείται από το 1923.

Αναγνωρισμένος για τη δεινότητά του να «ξεδιπλώνει» τα κείμενα επί σκηνής, ο σκηνοθέτης του Toneelgroep Amsterdam ανανεώνει διαρκώς την αισθητική του και τη σχέση του με τους ηθοποιούς. Παρότι αποκηρύσσει την έννοια της «μεθόδου», επανέρχεται στο αρχαίο δράμα τιμώντας την κοινωνική διάσταση αυτού του θεάτρου και φωτίζει τον μύθο με έντονη συναίσθηση του πόσο επίκαιρος παραμένει.

Η υπόθεση, από τον Ίβο βαν Χόβε

Η Ηλέκτρα και ο Ορέστης είναι αδέρφια. Νέοι, πληγωμένοι, εύθραυστοι και ευάλωτοι, μετατρέπονται σε άγρια ζώα. Στην πραγματικότητα δεν γνώρισαν ποτέ τον πατέρα τους, που είχε φύγει ως αρχιστράτηγος του στρατού των Αργείων στον πόλεμο της Τροίας. Η απουσία τον καθιστά ήρωα στα μάτια τους. Η μητέρα, η Κλυταιμνήστρα, είναι ο εχθρός. Το σπίτι, το πεδίο της μάχης. Αποδιωγμένοι, η Ηλέκτρα και ο Ορέστης γίνονται από παιδιά βασιλέων, πρόσφυγες στην ίδια τους την οικογένεια, στην ίδια τους την πατρίδα.

Αποσπάσματα συνέντευξης του σκηνοθέτη

Η οικογένεια είναι ο «γόρδιος δεσμός» της κοινωνίας, και ως τέτοιος, γεννά μια σειρά προβλήματα. Βρισκόμαστε μπροστά σ' ένα καθρέφτη που αντανακλά το αρνητικό είδωλο των ιδίων μας των παρορμήσεων. Πρόκειται άραγε για μια αιμομικτική οικογένεια; Όχι κυριολεκτικά (ή τουλάχιστον, όχι μόνο), αλλά με την έννοια ότι αποτελεί πεδίο μάχης: όπου, αφενός επιλύονται τα προβλήματα, και όπου, αφετέρου, ξεχωρίζουν εκείνοι που έχουν επιλεγεί για να μείνουν, από τους άλλους, που θα εκδιωχθούν οριστικά.

Για το *Ηλέκτρα / Ορέστης*, το στοίχημα είναι να αναπαραστήσουμε έναν κόσμο μεγάλης σκληρότητας, έως και νατουραλιστικά, επί σκηνής. Η αλήθεια είναι ότι βλέπω την παράσταση ως ένα *Gesamtkunstwerk*, ένα καθολικό έργο τέχνης με τη βαγκνερική σημασία του όρου, με την αίσθηση ίσως ότι μετέχουμε σε μια τελετουργία.

Θεωρώ τον εαυτό μου Βέλγο, αλλά και ευρωπαϊό και πολίτη του κόσμου. Το να μιλάς για την κοινωνία, σημαίνει να μιλάς για τον κόσμο.

Οι Έλληνες θέτουν ένα θεμελιώδες ερώτημα: τι μας ενώνει αντί να μας χωρίζει ; Αυτό είναι το κεντρικό ζήτημα στο *Ηλέκτρα / Ορέστης*.

Εκτίμησα σε τεράστιο βαθμό τη δουλειά με τους ηθοποιούς του Θιάσου. Αισθάνθηκα ότι έχουν μια ζωική επιθυμία να κάνουν θέατρο, μια ανάγκη μες απ' τα σωθικά τους να ασπαστούν μια καλλιτεχνική περιπέτεια. Μπορώ να πω σήμερα ότι η Κομεντί Φρανσαίζ και ο θίασος του Toneelgroep στο Amsterdam αποτελούν τις δυο καλύτερες εμπειρίες μου ως σκηνοθέτη. Όταν ο Ερίκ Ρυφ μάς πρότεινε να ανεβάσουμε μια ακόμα παράσταση, αμέσως δέχτηκα.

Λίγα λόγια για την Κομεντί Φρανσαίζ

Ιδρυμένη το 1680 από τους ηθοποιούς του Μολιέρου, η Κομεντί Φρανσαίζ είναι από τα παλαιότερα και τα πιο διάσημα θέατρα στον κόσμο. Μ' ένα πλούσιο φορτίο τριών αιώνων ιστορίας, ο μόνιμος θίασός της δίνει ζωή σ' ένα ρεπερτόριο κλασικό και σύγχρονο, γαλλικό και ξένο (γύρω στα 3000 έργα 800 περίπου συγγραφέων είναι σήμερα εγγεγραμμένα στο ρεπερτόριό της). Περισσότερα από 400 άτομα εργάζονται ώστε να σηκώνεται κάθε βράδυ η αυλαία στην κεντρική σκηνή της (που βρίσκεται στην καρδιά του Παρισιού, στο Palais Royal). Η Κομεντί Φρανσαίζ είναι ο μόνος θεατρικός χώρος στη Γαλλία σήμερα που εφαρμόζει την πρακτική του εναλλασσόμενου ρεπερτορίου. Διαθέτει δύο ακόμα αίθουσες στο Παρίσι (το Θέατρο του Vieux-Colombier και το Studio-Théâtre) και ταξιδεύει συστηματικά τις παραγωγές της σε περιοδείες τόσο στη Γαλλία όσο και διεθνώς.

Το ρητό στο οικόσημο του θιάσου, *simul και singulis* (μαζί και ο καθένας μοναδικός), αποδίδει τη δύναμη και τη διάρκειά της: το σύνολο τρέφει το άτομο, που με τη σειρά του εμπλουτίζει το σύνολο. Το μελίσσι ως σύμβολο του οικοσήμου υποδηλώνει μια πληθωρική δημιουργικότητα που ολοένα ανανεώνεται, καθιστώντας ταυτόχρονα το Σπίτι του Μολιέρου σχολείο των τεχνών του λόγου, χώρο ωρίμανσης και εστία δημιουργίας.

---

2 και 3 Αυγούστου

Νεφέλες του Αριστοφάνη

Μετάφραση: **Γιάννης Αστερής**

Σκηνοθεσία: **Δημήτρης Καραντζάς**

Συνεργάτης στη δραματουργία: **Θεοδώρα Καπράλου**

Βοηθός σκηνοθέτη: **Γκέλυ Καλαμπάκα**

Σκηνικά: **Κλειώ Μπομπότη**

Κοστούμια: **Ιωάννα Τσάμη**

Μουσική: **Ανρί Κεργκομάρ**

Κίνηση: **Τάσος Καραχάλιος**

Φωτισμοί: **Αλέκος Αναστασίου**

Με τους: **Ευδοξία Ανδρουλιδάκη, Αλεξάνδρα Αϊδίνη, Γιώργο Γάλλο, Νίκο Καραθάνο, Καρυοφυλλιά Καραμπέτη, Γιάννη Κλίνη, Έμιλυ Κολιανδρή, Χρήστο Λούλη, Ελίνα Ρίζου, Θεοδώρα Τζήμου, Αινεία Τσαμάτη, Λυδία Φωτοπούλου κ.ά.**

Παραγωγή: **Θεατρικές Επιχειρήσεις Τάγαρη**

Η αριστοτεχνική κωμωδία του Αριστοφάνη παρουσιάστηκε στα Μεγάλα Διονύσια το 423 π.Χ. και διακωμωδεί τη διδασκαλία του Σωκράτη και τις ιδέες των σοφιστών της εποχής. Ο ηλικιωμένος, απαίδευτος Αθηναίος Στρεψιάδης, καταχρεωμένος από τις σπατάλες και τις ασωτείες του καλοαναθρεμμένου γιου του, Φειδιππίδη, προσπαθεί να τον πείσει να φοιτήσει στο

φροντιστήριο του Σωκράτη, όπου θα μάθει τη διαφορά μεταξύ δίκαιου και άδικου λόγου και θα μπορεί να υπερασπίζεται καλύτερα τον εαυτό του στο δικαστήριο απέναντι στους δανειστές του. Όταν ο Φειδιππίδης αρνείται, ο Στρεψιάδης αποφασίζει να σπουδάσει ο ίδιος, παρά την ηλικία του. Στο φροντιστήριο, έρχεται σε επαφή με τον κόσμο των ιδεών και πολύ γρήγορα εντυπωσιάζεται και ζητά να γνωρίσει τον δάσκαλο. Ο Σωκράτης παρουσιάζεται αυτοπροσώπως και ξεκινά η τελετή μύησης του γηραιού σπουδαστή. Ωστόσο, ο Στρεψιάδης αποδεικνύεται ανεπίδεκτος μαθήσεως. Εντέλει, ο Φειδιππίδης υποκύπτει στις απειλές του πατέρα του και έρχεται με το ζόρι στο διδασκαλείο για να σπουδάσει. Πατέρας και γιος παρακολουθούν τη σύγκρουση μεταξύ Δίκαιου και Άδικου Λόγου, με τον καθένα να υποστηρίζει ότι μπορεί να προσφέρει την καλύτερη εκπαίδευση στον Φειδιππίδη. Ο Άδικος Λόγος αναδεικνύεται νικητής. Ο Στρεψιάδης επιστρέφει αργότερα για να παραλάβει τον γιο του, ο οποίος έχει πλέον μεταμορφωθεί σε έναν υποδειγματικό διανοούμενο. Ο Στρεψιάδης διοργανώνει μια γιορτή στο σπίτι του για να πανηγυρίσει τη μεταμόρφωση του γιου του, ενώ διώχνει δύο δανειστές που παρουσιάζονται στη γιορτή ζητώντας από τον Φειδιππίδη να παρουσιαστεί στο δικαστήριο. Όταν ο Φειδιππίδης απειλεί να ξυλοφορτώσει τον πατέρα του στο πλαίσιο μιας αντιδικίας, καταφεύγοντας μάλιστα στα επιχειρήματα που έχει διδαχθεί, ο Στρεψιάδης, όλο οργή, αποφασίζει να καταστρέψει το φροντιστήριο.

Σκηνοθετικό σημείωμα:

Ο Αριστοφάνης στις *Νεφέλες* προτείνει τη χειραφέτηση από τον λογοκεντρισμό και μια ευθεία σύγκρουση με την ένδεια ιδεών. Σ' αυτήν την τραγικωμωδία βάζει στο επίκεντρο ένα πρότυπο «καθημερινού ανθρώπου», τον Στρεψιάδη, να έρχεται σε επαφή με τον Σωκράτη και τις μεγάλες ιδέες, που είναι άυλες, τις Νεφέλες. Ο Σωκράτης, σαν άλλος Μεσσίας, και μέσω του «θιάσου» του –των Νεφελών– μυεί τον Στρεψιάδη σε μια νέα πίστη, σ' ένα νέο τρόπο θέασης του κόσμου χωρίς Θεούς, σε μια πνευματική ουτοπία. Όταν η θεωρία και η ακεραιότητα της διδασκαλίας του Σωκράτη καταρρέει, ο Στρεψιάδης βρίσκεται εγκαταλειμμένος και αποφασίζει να καταστρέψει το διδασκαλείο του Σωκράτη σ' ένα από τα πιο αινιγματικά και τραγικά φινάλε στην αριστοφανική δραματουργία. Τότε και οι δύο πόλοι του έργου βρίσκονται προδομένοι μπροστά σε ένα απελπιστικό κενό.

Πιστή στο καυστικό πνεύμα του ποιητή που στηλιτεύει τη στείρα γνώση και τις πελατειακές σχέσεις σοφιστών και δασκάλων με τους μαθητές τους, η παράσταση χρίζει πρωταγωνίστριες τις ίδιες τις Νεφέλες, που έρχονται να κηρύξουν την αμφισβήτηση της παντοδυναμίας της λογικής και την επιστροφή σε μια χαμένη πνευματικότητα.

---

9 και 10 Αυγούστου

ΔΗΠΕΘΕ ΠΑΤΡΑΣ

Προμηθέας Δεσμώτης του Αισχύλου

Μετάφραση: **Δημήτρης Δημητριάδης**

Σκηνοθεσία: **Σταύρος Σ. Τσακίρης**

Μουσική: **Θάνος Μικρούτσικος**

Κίνηση: **Marcello Magni**

Σκηνικά: **Κώστας Βαρώτσος**

Κοστούμια: **Γιάννης Μετζικόφ**

Με την: **Kathryn Hunter** (Κάθρην Χάντερ) στο ρόλο του Προμηθέα.

Ο Προμηθέας τιμωρείται από τον Δία επειδή έδωσε τη φωτιά στους ανθρώπους. Ο Ήφαιστος έχει αναλάβει να τον δέσει σφιχτά με αλυσίδες πάνω σε απόκρημνους βράχους. Το Κράτος και η Βία επιθεωρούν τον απρόθυμο Ήφαιστο. Στον βράχο καταφθάνουν οι κόρες του Ωκεανού, οι Ωκεανίδες, θρηνώντας για το μαρτύριο του ήρωα. Κι ενώ ο Προμηθέας και ο Ωκεανός μιλούν για τη σκληρότητα του Δία, επί σκηνής εμφανίζεται ένα ακόμη πλάσμα που υποφέρει από την εκδικητικότητα των θεών: η Ιώ, ερωμένη του Δία, που εκείνος μεταμόρφωσε σε δαμάλα για να τη γλιτώσει από τη ζήλεια της Ήρας, χωρίς όμως να το καταφέρει, καθώς η πανούργα εκείνη έχει στείλει για να την βασανίζει τον Οίστρο, μια ενοχλητική βοϊδόμυγα, που την ακολουθεί ανελέητα ως τα πέρατα του κόσμου. Ο Προμηθέας προφητεύει το μέλλον της, που συνδέεται και με τη δική του μοίρα, καθώς κάποιος μακρινός απόγονός της, πολλά πολλά χρόνια μετά, θα τον απελευθερώσει. Προφητεύει επίσης την πτώση του Δία, αρνείται όμως πεισματικά να φανερώσει στον απεσταλμένο Ερμή το πώς θα εκπέσει ο βασιλιάς. Η τραγωδία τελειώνει με τους

μανιασμένους κεραυνούς του Δία ενάντια στον κρατούμενο με την ελεύθερη συνείδηση, που αντιστέκεται.

Σκηνοθετικό σημείωμα:

Ίσως η αρχαιότερη τραγωδία. Ίσως το πιο φωτισμένο κείμενο όλων των εποχών. Ίσως το πιο κρυπτικό κείμενο του κόσμου. Ίσως το πιο βλάσφημο κείμενο που γράφτηκε ποτέ. Ίσως το πιο ευσπλαχνικό κείμενο γι' αυτό το ον που σπαράζει ανάμεσα στο πολύ φως του σύμπαντος και το βαθύ σκοτάδι που προσπαθούν να του επιβάλουν.

Θεοί, μεγάλοι ή μικροί, προκαταλήψεις και φόβοι.

Μέγας τυραννισμένος ο Άνθρωπος και νυν και αεί.

Κείμενο ιερατικό ή απελευθερωτικό μανιφέστο; Οργή ή σοφία το συνεγείρει; Θρήνο ή εκδίκηση κρύβουν οι λέξεις; Παραίτηση ή επιμονή είναι τα πολλά επιφωνήματα που ξεστομίζουν τα πρόσωπα του Δράματος;

Το θέμα του, έξω από τους συνήθεις επικούς κύκλους. Ο ρυθμός του κειμένου ασθματικός, διακεκομμένος, ελλειπτικός, ακόμη και στους μακροσκελείς μονολόγους. Μοιάζει με παραλήρημα, εφιάλτη ή όνειρο για το μέλλον. Αναρωτιέσαι αν η ζωή είναι μια τιμωρία που ακολούθησε το προπατορικό αμάρτημα ή μια επιλογή να ορίσει ο ίδιος ο άνθρωπος τη γήινη μοίρα του.

Μια παράσταση του *Προμηθέα* σήμερα δεν μπορεί να είναι αλληγορία, ούτε παραβολή. Δεν μπορεί να στηρίζεται σε συμβολισμούς, ούτε να υποκύπτει στον εξωτισμό που η φαντασία γεννάει, προσπαθώντας να εικονοποιήσει τις απαρχές του κόσμου.

Μόνο ένας Προμηθέας εξορισμένος στην ερημιά των μεγαλουπόλεων, δυστυχώς, μόνο ένας αποσυνάγωγος των σημερινών κοινωνιών μπορεί να μας συγκινήσει, περιμένοντας κι αναζητώντας τη λύτρωσή του. Αν οι μικροί ρόλοι της *Βίας* και του *Κράτους*, των δορυφόρων του αόρατου Δία, πάρουν τη διάσταση του Φόβου, που πια εγκαταστάθηκε γύρω μας και μέσα μας, τότε η αγωνία για ζωή γίνεται δράση με νόημα κι ο Προμηθέας ένας ήρωας «χρήσιμος». Η φωτιά που έκλεψε ο Προμηθέας είναι το φως που καίει.

Μικρό Θέατρο Αρχαίας Επιδαύρου

22 Ιουνίου

9ο ΦΕΣΤΙΒΑΛ ΘΕΡΙΝΟΥ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΥ ΤΗΣ ΑΘΗΝΑΣ

Το Φεστιβάλ Αθηνών & Επιδαύρου συνεχίζει την επιτυχημένη συνεργασία με το Φεστιβάλ Θερινού Κινηματογράφου της Αθήνας, που πέρυσι για πρώτη φορά υποδεχτήκαμε στη Μικρή Επίδαυρο με την *Ηλέκτρα* του Μιχάλη Κακογιάννη. Παραμένοντας και φέτος πιστό στο σινεφιλικό ραντεβού του, το Φεστιβάλ Αθηνών προγραμματίζει μια προβολή-έκπληξη στο Μικρό Θέατρο της Αρχαίας Επιδαύρου στις 22 Ιουνίου.

---

28 και 29 Ιουνίου

ΕΘΝΙΚΗ ΛΥΡΙΚΗ ΣΚΗΝΗ - ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΗ ΣΚΗΝΗ

Μουσικό θέατρο της πρωτοπορίας και αρχαίοι μύθοι

Έργα Ξενάκη, Χρήστου, Κουμεντάκη

Μουσική διεύθυνση: Γιώργος Ζιάβρας

Σκηνικό-κοστούμια: Πέτρος Τουλούδης

Φωτισμοί: Δημήτρης Κασιμάτης

Συμμετέχει το Ergon ensemble

Παραγωγή: **Εναλλακτική Σκηνή της ΕΛΣ**

Διεύθυνση παραγωγής: **Μανόλης Σάρδης**

Υπεύθυνος Επικοινωνίας: **Βάιος Μαχμουντές**

Εκτέλεση παραγωγής: **Αίλια Καραγγέλου, Σταυρούλα Μπαρούτσα, Μαριάννα Τζανή**

Οδηγοί σκηνής: **Αλέξης Ζερβάνος, Βίκυ Καλαϊτζίδου**

Ιδρυτικός δωρητής Εναλλακτικής Σκηνής ΕΛΣ Ίδρυμα Σταύρος Νιάρχος.

Η Εναλλακτική Σκηνή, η μικρή σκηνή της Εθνικής Λυρικής Σκηνης, επισκέπτεται για πρώτη φορά τη Μικρή Επίδαυρο, για να δώσει το στίγμα της δραστηριότητάς της, παρουσιάζοντας τρία εμβληματικά έργα μουσικού θεάτρου Ελλήνων συνθετών της πρωτοπορίας, που εμπνέονται από αρχαίους μύθους. Μετά τις ιστορικές παραστάσεις του 1960 και 1961 με πρωταγωνίστρια την Μαρία Κάλλας ως Νόρμα και Μήδεια, η Εθνική Λυρική Σκηνή επισκέπτεται για πρώτη φορά ξανά τον ιερό τόπο του θεάτρου.

Το αρχαίο δράμα υπήρξε αστείρευτη πηγή έμπνευσης για δύο από τις πιο εμβληματικές μορφές της μουσικής του 20ού αιώνα: τον Ιάννη Ξενάκη και τον Γιάννη Χρήστου. Έχοντας και οι δύο συνθέσει, στην αρχή της καριέρας τους, μουσική για παραστάσεις του Εθνικού Θεάτρου στην Επίδαυρο, εμπνεύστηκαν έργα σύγχρονου μουσικού θεάτρου που αντλούν την πρώτη ύλη τους από το αρχαίο δράμα. Τόσο η *Κασσάνδρα* του Ιάννη Ξενάκη (το τελευταίο χρονολογικά κομμάτι που συνέθεσε για την *Ορέστειά* του), όσο και το έργο *Αναπαράστασις Ι: Ο βαρύτονος* του Γιάννη Χρήστου έχουν ως σημείο εκκίνησης τον Αισχύλο, ενώ και τα δύο έργα χρησιμοποιούν ατόφιο το αρχαίο κείμενο.

Το πρωτότυπο κείμενο, όχι του Αισχύλου, αλλά του Ομήρου, χρησιμοποιεί και ο Γιώργος Κουμεντάκης στη σύντομη, νεανική όπερά του *Έσσεται ήμαρ...*, ένα έργο στο οποίο βρίσκονται κατασταλαγμένες οι κατακτήσεις της avant-garde των προηγούμενων δεκαετιών, σε ένα υψηλών μουσικών και φωνητικών απαιτήσεων έργο.

Και στα τρία έργα της ελληνικής παραγωγής μουσικού θεάτρου της πρωτοπορίας, το υλικό της αρχαιότητας είναι το εφελτήριο μιας ταυτόχρονης κατάδυσης στο αρχαιολογικό, αλλά και ενός χωρίς προϋποθέσεις ανοίγματος στο μέλλον.

Στην πρώτη αυτή παρουσία της Εναλλακτικής Σκηνης στη Μικρή Επίδαυρο συμβάλλουν ο αναγνωρισμένος σκηνοθέτης Έκτορας Λυγίζος, ο οποίος έχει δύο φορές παρουσιάσει δουλειά του στην Επίδαυρο, ο ανερχόμενος αρχιμουσικός Γιώργος Ζιάβρας, με σημαντικές διεθνείς επιτυχίες, αλλά και σημαντικοί ερμηνευτές, όπως ο Γιάννης Στάνκογλου, στην πρώτη αναμέτρησή του με το σύγχρονο μουσικό θέατρο, και οι πρωταγωνιστές της Εθνικής Λυρικής Σκηνης, Διονύσης Σούρμπης και Μυρσίνη Μαργαρίτη. Τη σκηνοθετική επιμέλεια των πρώτων δύο έργων του προγράμματος έχει αναλάβει ο Καλλιτεχνικός Διευθυντής της Εναλλακτικής Σκηνης της ΕΛΣ, Αλέξανδρος Ευκλείδης. Συμμετέχει το Ergon ensemble, ένα από τα πλέον καταξιωμένα σύνολα σύγχρονης μουσικής, με σημαντική παρουσία στην Ελλάδα και το

εξωτερικό. Την απαιτητική παρτιτούρα των κρουστών στην *Κασσάνδρα* ερμηνεύει ο κορυφαίος μουσικός της Ορχήστρας της ΕΛΣ, Μαρίνος Τρανουδάκης.

Κασσάνδρα του Ιάννη Ξενάκη

Σκηνοθετική επιμέλεια: **Αλέξανδρος Ευκλείδης**

Σολίστ: **Διονύσης Σούρμπης** (βαρύτονος), **Μαρίνος Τρανουδάκης** (κρουστά)

Η *Ορέστεια* του Ξενάκη δημιουργήθηκε το 1966 και ολοκληρώθηκε το 1987 με την προσθήκη της σκηνής της *Κασσάνδρας*. Δεν πρόκειται για ακριβή μεταγραφή της τραγωδίας του Αισχύλου, αλλά για μια ιδιοσυγκρασιακή αντίδραση στην ποιητική δύναμη του έργου και τον σημαντικότερο, ίσως, καρπό της βαθιάς σχέσης του συνθέτη με την αρχαιότητα. Η *Κασσάνδρα* είναι η μοναδική περίπτωση (μαζί με τον μονολόγο της Αθηνάς, επίσης γραμμένο για τον βαρύτονο Σπύρο Σακκά) που ο Ξενάκης επέστρεψε σε ένα παλιότερο έργο του για να το συμπληρώσει. Στην πραγματικότητα πρόκειται για μια σπουδή πάνω στην προσωδία του αρχαίου κειμένου, την οποία με φανατισμό χρησιμοποιεί ως βάση της συνθετικής του προσέγγισης ο Ξενάκης, εξωθώντας τον τραγουδιστή σε ακραίες φωνητικές ακροβασίες, με τη συνοδεία μόνο σολιστικών κρουστών και ενός ψαλτηρίου (ενός εικοσάχορδου νυκτού οργάνου που παίζεται από τον βαρύτονο).

Αναπαράστασις Ι: Ο βαρύτονος του Γιάννη Χρήστου

Σκηνοθετική επιμέλεια: **Αλέξανδρος Ευκλείδης**

Με τον **Γιάννη Στάνκογλου**

Το έργο γράφτηκε το 1968. Το κείμενο του *Βαρύτονου* είναι οι στίχοι 1-7 από την τραγωδία του Αισχύλου *Αγαμέμνων*. Ξεκινά με έναν εξουθενωμένο και ανήσυχο φρουρό, ο οποίος περιμένει για έναν χρόνο στη στέγη του παλατιού στο Άργος ένα σημάδι που θα σημάνει την πτώση της Τροίας στα χέρια των Αχαιών. Στόχος δεν είναι να υποδυθεί με ακρίβεια ο σολίστας τον φρουρό, ούτε να μεταφερθούμε στο σκηνικό της αισχύλειας τραγωδίας. Το κείμενο χρησιμοποιείται περισσότερο ως όχημα, με τον σολίστα να πασχίζει να ξεστομίσει τις λέξεις, σαν να έχουν μαγικές ιδιότητες. Αντίστοιχα, το σύνολο δεν τον συνοδεύει, αλλά συμμετέχει ενεργά στην ιεροτελεστία.

***Έσσεται ήμαρ...* του Γιώργου Κουμεντάκη**

Σκηνοθεσία: **Έκτορας Λυγίζος**

Με τους: **Διονύση Σούρμπη** (Τυφλός αοιδός), **Μυρσίνη Μαργαρίτη** (Ωραία Ελένη)

Η όπερα *Έσσεται ήμαρ...*, (ο τίτλος σημαίνει «θα έρθει η μέρα της καταστροφής με το ζόφο του πολέμου»), με επεξηγηματικό υπότιτλο «μίμηση πράξεως σε έξι επεισόδια», έχει γραφτεί δυο φορές: το 1986 για να παιχτεί στο Ηράκλειο και το 1995 για το φεστιβάλ του Άργους. Η πρώτη γραφή δεν περιλάμβανε χορωδιακά μέρη, τα οποία προστέθηκαν (κείμενο και μέλος) στη β' γραφή. Το θέμα της όπερας στρέφεται γύρω από την πτώση της Τροίας χάρη στο τέχνασμα του Δούρειου Ίππου και την ψυχραιμία του Οδυσσέα, όπως αυτά παρουσιάστηκαν από τον Μενέλαο και την Ελένη στον Τηλέμαχο στη δ' ραμωδία της Οδύσσειας. Στην αρχική εκδοχή, η όπερα περιλαμβάνει έξι επεισόδια: Πόλεμος και θάνατος στο Ίλιον - Προφητεία για την πτώση της Τροίας - Ο θάνατος του Έκτορα - Ο Δούρειος Ίππος - Η καταστροφή της Τροίας - Έξοδος. Η ανθρώπινη Μοίρα. Από αυτά, τα τέσσερα (πρώτο έως τρίτο και πέμπτο) αντλούν το περιεχόμενό τους εξ ολοκλήρου από την Ιλιάδα, το τέταρτο επεισόδιο από την Οδύσσεια, ενώ το έκτο και από τα δύο ομηρικά έπη.

---

5 και 6 Ιουλίου

Θεογονία του Ησιόδου

Σκηνοθεσία: **Σοφία Πάσχου**

Δραματουργική επεξεργασία: **Patari Project**

Επιμέλεια κίνησης: **Εριφίλη Στεφανίδου**

Σκηνικά: **Ευαγγελία Θεριανού**

Κοστούμια: **Κλαιρ Μπρέισγουελ**

Μουσική: **Νίκος Γαλενιανός**

Φωτισμοί: **Σοφία Αλεξιάδου**

Η διανομή βρίσκεται σε εξέλιξη.

Το επικό, αφηγηματικό ποίημα του Ησίοδου, θεμελιώδες κείμενο της αρχαίας γραμματείας που χρονολογείται από τον 7ο αιώνα π.Χ., περιγράφει τη γένεση του κόσμου και τη γενεαλογία των θεών της ελληνικής μυθολογίας, επιχειρώντας μια δυναμική σύνθεση των πολλών διαφορετικών μυθολογικών παραδόσεων. Επικαλούμενος τη θεία έμπνευση που έχει λάβει απευθείας από τον Δία και τις Μούσες, ο Ησίοδος παραδίδει 1.022 στίχους που αντλούν από πρώιμες παρατηρήσεις της φύσης και του κόσμου, της γης, του ουρανού, των αστεριών, της θάλασσας. Ξεκινώντας από το Χάος, απ' όπου γεννιούνται οι πρώτες θεότητες, ο Έρωτας, το Έρεβος και η Νύχτα, το ποίημα περιγράφει κατόπιν την ένωση της Γης με τον Ουρανό, τον ευνουχισμό του τυράννου Ουρανού από τον γιο του, Κρόνο, την εμφάνιση των Ολύμπιων θεών, τους μύθους του Προμηθέα και της Πανδώρας, την Τιτανομαχία, την εκ νέου κατάρριψη της πατρικής εξουσίας όταν ο Δίας εκθρονίζει τον Κρόνο.

Το φαντασμαγορικό σύμπαν της *Θεογονίας*, γεμάτο ερωτικές ενώσεις, γάμους και γεννήσεις, συγκρούσεις και κατορθώματα, αποτυπώνει πάνω απ' όλα ένα παιχνίδι διαδοχής, τη διαδικασία μετάβασης της εξουσίας από τη μια γενιά στην άλλη: από τη Γη στον Ουρανό, στον Κρόνο και τελικά στον Δία, ο οποίος παρουσιάζεται ως η νομοτελειακή κατάληξη των πραγμάτων, το σημείο όπου η εξουσία βρίσκει την απόλυτη δικαίωσή της. Σε αντίθεση με τους προκατόχους του, ο Δίας παρουσιάζεται ως ο σοφός και δίκαιος πατέρας-ηγέμονας που απολαμβάνει τη στήριξη των υπηκόων του. Οι ήπιες γυναικείες θεότητες που τον πλαισιώνουν μοιάζουν να έχουν πάρει τη θέση των απειλητικών θηλυκών μορφών των πρώιμων χρόνων.

Σκηνοθετικό σημείωμα:

Ησίοδου Θεογονία, ένα μεγάλο γλέντι

Σε μια περίοδο κατά την οποία καλούμαστε να ξεκινήσουμε από το «μηδέν», έχοντας για στήριγμα μόνο τους εαυτούς μας, βλέπουμε τον κόσμο να έχει όλο και περισσότερο την ανάγκη να κατανοήσει τις ρίζες του.

Όπως τα μικρά, έτσι και τα «μεγάλα» παιδιά έχουν την ανάγκη να ακούσουν ένα παραμύθι πριν κοιμηθούν. Ένα παραμύθι που να δικαιολογεί όσα με το μυαλό δεν μπορούν να εξηγήσουν.

Η *Θεογονία* είναι μια από τις πρώτες απόπειρες εξήγησης των καταβολών της ανθρώπινης ύπαρξης, ένα από τα πρώτα μεγάλα παραμύθια. Ξεκινώντας από ένα μεγάλο γλέντι, η παράσταση εμπνέεται από ένα μεγάλο κείμενο του αρχαίου κόσμου.

Όπως ο Ησίοδος επιστρέφει στα πρώτα υλικά, τις πρώτες ρίζες του κόσμου, έτσι και η παράσταση χρησιμοποιεί σαν πρώτο υλικό και μέσο αφήγησης το ίδιο το σώμα, τις ιδιότητες και τις ικανότητές του.

Μια παράσταση ζωντανή, διασκεδαστική, συγκινητική, που θα μας κάνει να αναρωτηθούμε ποια είναι η δική μας Γη, ο δικός μας Ουρανός, το δικό μας Χάος.

---

12 και 13 Ιουλίου

Ομάδα χορού Griffón

KAOS

Χορογραφία: **Ιωάννα Πορτόλου**

Χορεύουν: **Ιωάννα Αποστόλου, Σεσίλ Μικρούτσικου, Γιάννης Νικολαΐδης, Ηλίας Χατζηγεωργίου κ.α.**

Μουσική σύνθεση: **Αντώνης Παλάσκας**

Κοστούμια: **Ιωάννα Τσάμη**

Φωτισμοί: **Τάσος Παλαιορούτας**

Διεύθυνση παραγωγής & Επικοινωνία: **Γιώργος Κατσώνης**

Η ομάδα χορού Griffón της Ιωάννας Πορτόλου επιστρέφει στην Επίδαυρο με την παράσταση *KAOS*, βασισμένη στον σωματοποιημένο λόγο της τραγωδίας, κλείνοντας έτσι τον κύκλο της ερευνητικής και καλλιτεχνικής διαδικασίας του εργαστηρίου «Χάος & Τάξη» που άνοιξε κατά τη διάρκεια του Λυκείου Επιδαύρου 2018. Η παράσταση εστιάζει στην ατέρμονη προσπάθεια του ανθρώπου να δημιουργήσει μία έννομη τάξη ορίων και συλλογικοτήτων, όπως αποτυπώθηκε στην αρχαία ελληνική μυθολογία. Θεοί, ημίθεοι και άνθρωποι βιώνουν το χάος και την πάλη για την συλλογική αρμονία, ανασυγκροτούνται και αναζητούν την κάθαρση ως σημείο ισορροπίας και τοποθέτησής τους μέσα στο σύνολο. Προσεγγίζοντας αρχέτυπα και σύμβολα με όρους

σημερινούς, η δημιουργός της παράστασης εμπνέεται από τους μυθολογικούς κύκλους των τραγωδιών αλλά και βιβλικές εικόνες, ανασυστήνοντας επί σκηνής τους δικούς της πρωτόπλαστους που περιπλανώνται στη γη μιας σύγχρονης Βαβέλ.

---

19 και 20 Ιουλίου

Δάφνις + Χλόη του Λόγγου

Un amore bucolico

Σκηνοθεσία: **Δημήτρης Μπογδάνος**

Μετάφραση: **Τζιάννα Τσαϊλακοπούλου**

Η διανομή βρίσκεται σε εξέλιξη.

Από τις πιο διάσημες και αρχετυπικές ιστορίες αγάπης όλων των εποχών, το βουκολικό ειδύλλιο *Δάφνις και Χλόη* αποτελεί ένα από τα πρώτα μυθιστορήματα που γράφτηκαν ποτέ και το μοναδικό σωζόμενο έργο του Λέσβιου συγγραφέα Λόγγου, για τη ζωή του οποίου γνωρίζουμε ελάχιστα. Κυριαρχεί η εξιδανικευμένη και γεμάτη ευαισθησία περιγραφή της φύσης της Λέσβου και η εναλλαγή των τεσσάρων εποχών, με τις ανατροπές της πλοκής –τις δοκιμασίες που αντιμετωπίζουν οι δυο εραστές προτού τελικά καταφέρουν να είναι μαζί– να παίζουν δευτερεύοντα ρόλο. Η κάθε εποχή του χρόνου συμπίπτει και με ένα διαφορετικό κεφάλαιο στον έρωτα των δύο νέων και αντικατοπτρίζει τις συναισθηματικές διακυμάνσεις τους.

Σκηνοθετικό σημείωμα:

Η ρομαντική ιστορία *Δάφνις και Χλόη* του Λέσβιου συγγραφέα της αρχαιότητας, Λόγγου, γράφτηκε κατά τα ρωμαϊκά χρόνια και έκτοτε ενέπνευσε πληθώρα δημιουργών των εικαστικών αλλά και των παραστατικών τεχνών. Ο Δημήτρης Μπογδάνος και η δημιουργική ομάδα των συντελεστών του επανέρχονται σ' αυτό το κείμενο του 2ου αιώνα μ.Χ – που μεταφράζει ειδικά για τις ανάγκες της παράστασης η Τζιάννα Τσαϊλακοπούλου – και το αφήνουν να αλληλεπιδράσει με ένα σύγχρονό του χώρο: το Μικρό Θέατρο της Αρχαίας Επιδαύρου. Θέατρο που χρονολογείται από την εποχή της ρωμαιοκρατίας, η Μικρή Επίδαυρος αποτελεί ιδανικό

χώρο σύλληψης μιας site sensitive παράστασης για τον έρωτα του αιώνιου αυτού ζευγαριού στους αγρούς της ελληνικής επαρχίας.

Σε αυτό το σπάνιο ανοικτό μουσείο, δημιουργείται για τους θεατές ένας ξεχωριστός χωροχρόνος, ώστε ταυτόχρονα με την αφήγηση να επανατοποθετηθούν σε φυσικό σκηνικό οι δύο αρχετυπικοί αυτοί εραστές. Το κοινό προσκαλείται να βιώσει θεατρικά την ιστορία ενός από τους πρώτους μυθιστοριογράφους της ανθρωπότητας και να αφηθεί στους ποικίλους παραλληλισμούς του με τα βουκολικά δράματα των αρχών του προηγούμενου αιώνα. Από πηγές θεατρικές, όπως ο *Αγαπητικός της Βοσκοπούλας* ή από τις πρώτες ελληνικές κινηματογραφικές απόπειρες, όπως η *Αστέρω*, ο μύθος του Λόγγου εμποτίζεται με χορικά και μουσικές δομημένα πάνω σε υλικό ποιμενικών δραμάτων και βουκολικών κωμειδυλλίων. Τόσο οι δραματουργικοί όσο και οι χορικοί συνειρμοί δημιουργούν δυναμικές συνδέσεις, ενώ παράλληλα η παράσταση συνομιλεί με τα έργα των Μαρκ Σαγκάλ, Φρανσουά Ζεράρ και Ζαν - Πιέρ Κορτό, σχολιάζοντας την οπτική της Ευρώπης πάνω στην *cultura greca*.

---

26 και 27 Ιουλίου

Φαίδρα του Ρακίνα

Μετάφραση: **Στρατής Πασχάλης**

Σκηνοθεσία: **Έφη Θεοδώρου**

Σκηνικά: **Εύα Μανιδάκη**

Κοστούμια: **Άγγελος Μέντης**

Μουσική: **Κορνήλιος Σελαμής**

Φωτισμοί: **Σάκης Μπιρμπίλης**

Βοηθός σκηνοθέτη: **Ασπασία-Μαρία Αλεξίου**

Με τους: **Μαρία Σκουλά** (Φαίδρα), **Γιάννο Περγλέγκα** (Θησέας), **Γιάννη Παπαδόπουλο** (Ιππόλυτος), **Γιωργή Τσαμπουράκη** (Θηραμένης), **Πηνελόπη Τσιλίκα** (Αρική), **Ελένη Μπούκλη** (Ισμήνη/Πανόπη)

Η ηθοποιός που θα υποδυθεί την Οινώνη θα ανακοινωθεί.

Το έργο βασίζεται στο γνωστό μύθο του Ιππόλυτου και της Φαίδρας, που έχει συγκινήσει λογοτέχνες και τραγικούς ποιητές από την αρχαιότητα μέχρι σήμερα, από τον Ευριπίδη και τον Σενέκα ως τη Σάρα Κέιν. Σε αντίθεση με τον *Ιππόλυτο* του Ευριπίδη, η τραγωδία του Ρακίνα (1677) εστιάζει στο πρόσωπο της ερωτοχτυπημένης Φαίδρας, μητριάς του Ιππόλυτου, και στο βίωμα της ερωτικής απόρριψης. Στην αρχή του έργου, ο Ιππόλυτος, εκμεταλλεζόμενος την απουσία του πατέρα του, Θησέα, σχεδιάζει να το σκάσει με την Αρικήα, κόρη αντίπαλου οίκου, την οποία σκοπεύει να παντρευτεί. Στο μεταξύ η Φαίδρα εκμυστηρεύεται στην τροφή της, Οινώνη, τον έρωτά της για τον Ιππόλυτο, ενώ λίγο αργότερα η είδηση του θανάτου του Θησέα την ωθεί να κάνει εξομολόγηση και στον ίδιο τον Ιππόλυτο ο οποίος όμως την αποκρούει με ψυχρότητα. Τα πάντα ανατρέπονται όταν η είδηση του θανάτου του Θησέα αποδεικνύεται ψευδής και ο βασιλιάς επιστρέφει στην πόλη. Ελπίζοντας να προλάβει τη καταστροφή της κυράς της, η τροφός λέει στον βασιλιά ότι ο Ιππόλυτος αποπειράθηκε να βιάσει τη μητριά του. Αντιμέτωπος με τον πατέρα του, ο Ιππόλυτος φανερώνει τον έρωτά του για την Αρικήα, ενώ συγχρόνως αρνείται να εκθέσει τη Φαίδρα. Εξόριστος και κουβαλώντας την κατάρα του πατέρα του, ο Ιππόλυτος κατακρημνίζεται από το άρμα του. Εντέλει, η Φαίδρα αποκαλύπτει την αλήθεια και κατόπιν αυτοκτονεί. Το έργο τελειώνει μέσα σε ατμόσφαιρα θλίψης και εξιλέωσης: έχοντας καταστρέψει τον οικό του, ο Θησέας λαμβάνει υπό την προστασία του την Αρικήα, τιμώντας έτσι τη μνήμη του νεκρού γιου του.

Σκηνοθετικό σημείωμα:

*Η ανόητη, πού είμαι; Τι έχω πει;
Πού έχω αφήσει ο πόθος μου κι ο νους να πλανηθεί;
Τα 'χω χαμένα, οι θεοί πήραν το λογικό μου.
Οινώνη, κόκκινο η ντροπή βάφει το πρόσωπό μου.*

Η κλασική τραγωδία του Ρακίνα *Φαίδρα*, αριστούργημα του γαλλικού 17^{ου} αιώνα, που αντλεί τις πηγές της από τον Πλούταρχο και τον Βιργίλιο και εμπνέεται τη θεματική της από τον *Ιππόλυτο* του Ευριπίδη και τη *Φαίδρα* του Σενέκα, παρουσιάζεται στο θέατρο της Μικρής Επιδαύρου – πολύ κοντά στην Τροιζήνα, όπου διαδραματίζεται η πλοκή.

«Δεν ξέρω, αλλά τη Φαίδρα νιώθω να τη στοιχειώνει το ελληνικό τοπίο», σχολιάζει ο ποιητής και μεταφραστής Στρατής Πασχάλης, που σχεδόν 30 χρόνια μετά την πρώτη εκδοχή της

μετάφρασης σε ελεύθερο στίχο, επανέρχεται με μια νέα μεταφραστική εκδοχή που αποδίδει σε γλώσσα σύγχρονη τη μορφολογία του πρωτότυπου έργου με μέτρο και ομοιοκαταληξία, όσο το δυνατόν πιο πιστά στις τονικότητες και τους ρυθμούς του.

Η νέα αυτή μετάφραση, που αναδεικνύει τη μουσικότητα του πρωτότυπου κειμένου και παρουσιάζεται για πρώτη φορά, επιτρέπει μια νέα δραματουργική, σκηνοθετική και ερμηνευτική προσέγγιση του έργου, που στοχεύει να προβάλει το διάλογο ανάμεσα στη μουσική των γλωσσών, ενισχύοντάς τον με θραύσματα του κειμένου που θα ακουστούν ηχογραφημένα στα γαλλικά από ηθοποιούς που ανήκουν στο δυναμικό του θιάσου της Κομεντί Φρανσαίζ.

---

2 και 3 Αυγούστου

Δαναΐδες του Ανδρέα Κάλβου

Μετάφραση: **Δημήτρης Αρβανιτάκης**

Σκηνοθεσία: **Νατάσα Τριανταφύλλη**

Σκηνικά: **Εύα Μανιδάκη**

Κοστούμια: **Ιωάννα Τσάμη**

Μουσική: **Monika**

Δραματουργία: **Έλενα Τριανταφυλλοπούλου**

Φωτισμοί: **Σάκης Μπιρμπίλης**

Οργάνωση παραγωγής: **Μανόλης Σάρδης / Pro 4**

Με τον Λάζαρο Γεωργακόπουλο, τη Λένα Παπαληγούρα και τον Άρη Μπαλή.

Τραγουδάει η Άρτεμις Μπόγρη.

Επιστέγασμα της λογοτεχνικής πορείας του Ανδρέα Κάλβου, η τραγωδία *Δαναΐδες*, η μόνη που κατάφερε να ολοκληρώσει και να εκδώσει ο ίδιος ο δημιουργός (1818), αποτελεί υπόδειγμα κλασικιστικού έργου, το οποίο αναπαράγει αλλά και επικαιροποιεί τη φόρμα του αρχαίου προτύπου, ενώ συγχρόνως αποτίνει φόρο τιμής στην τραγική παράδοση και στη διαμόρφωση της

τραγωδίας ως θεάτρου της πολιτικής κοινότητας, δημιουργώντας ένα σύμπαν δραματικών αντιθέσεων, συναισθηματικών αντιφάσεων και μοιραίων επιλογών.

Η τραγωδία αντλεί από τον μύθο των Δαναΐδων, που έφτασε σ' εμάς αποσπασματικά μέσα από διάφορες μυθολογικές και φιλολογικές πηγές, μεταξύ αυτών την τραγωδία *Ικέτιδες* του Αισχύλου. Η ιστορία διαδραματίζεται στο Άργος, όπου οι πενήντα γιοι του Αίγυπτου, αδελφού του βασιλιά του Άργους, Δαναού, ζητούν σε γάμο τις πενήντα κόρες του Δαναού. Ο βασιλιάς φοβάται ότι ένας από τους γαμπρούς του θα τον εκθρονίσει, έχοντας λάβει μάλιστα σχετικό χρησμό από το μαντείο. Σε μια προσπάθεια να αποφύγει το μοιραίο, ο Δαναός δίνει εντολή στις κόρες του να δολοφονήσουν τους συζύγους τους τη νύχτα του γάμου. Η μόνη που παραβαίνει την εντολή του αλλά και αρνείται τον χρησμό είναι η Υπερμήστρα, η οποία είναι ερωτευμένη με τον άντρα της, τον Λυγκέα, όπως και εκείνος μαζί της.

Σκηνοθετικό σημείωμα:

Η δραματοποίηση του μύθου των Δαναΐδων από τον Ανδρέα Κάλβο μας χάρισε μια τραγωδία που επικεντρώνεται στον τραγικό πυρήνα τριών προσώπων, της Υπερμνήστρας, του αγαπημένου της Λυγκέα και του βασιλιά-πατέρα Δαναού, και στον λυρικού ύφους στοχασμό από τον χορό. Το καλβικό κείμενο, γραμμένο στα ιταλικά, παρέμενε σιωπηλό εδώ και σχεδόν δύο αιώνες, περιμένοντας υπομονετικά τον χρόνο να αναδείξει την ποιητική του και να τη ζωντανέψει στη σκηνή. Με κεντρικά θέματα την ανειρήνευτη σύγκρουση ανάμεσα σε συγγενικά πρόσωπα, τον εμποδιζόμενο γάμο και την αναμέτρηση της ηθικής φιλοσοφίας με την αστείρευτη θέληση για εξουσία, το έργο ανεβαίνει φέτος για πρώτη φορά στο θέατρο με αφετηρία τη Μικρή Επίδαυρο.

Η θρησκεία μιας αληθινής γυναικείας καρδιάς, της Υπερμνήστρας, ενεργοποιεί τον φόβο απώλειας της εξουσίας του βασιλιά-πατέρα Δαναού, και τον ηρωικό έρωτα του νεαρού Λυγκέα. Τα πρόσωπα ωθούνται δαιμονικά προς πράξεις που υπόσχονται απελευθέρωση έξω από «τα τείχη που εντός τους μεγαλώσαμε» («*quelle mura fra cui crescemmo*»), όμως ανεπαισθήτως συναντιούνται με τα πιο καλά κρυμμένα σκοτεινά τους ένστικτα και με τα όρια της ανθρώπινης ύπαρξης. Ο χορός, συμπονετικός και ευχητικός, κρατά τον τόνο και την ατμόσφαιρα του μελοδράματος, ενώ ατενίζει γενναία την αχτίδα που στέλνει από τα σύννεφα η ειρήνη γελαστή («*or che Pace dai nemi manda ridente un raggio*»), αναφωνώντας «Ποτέ να μην ξανάρθει η θλίψη!» («*Deh non ritorni il lutto!*»)

Στην ορχήστρα της Μικρής Επιδαύρου, τρεις ηθοποιοί και μια μεσόφωνος αναμετρώνται με το καλβικό σύμπαν, όπου συγκατοικούν, σε μια ευαίσθητη ισορροπία, η δραματουργία και η ποίηση. Ζητούν να σπάσουν τα δεσμά της εγκλωβισμένης αυτής τραγωδίας, των μυθικών προσώπων, και, γιατί όχι, ακόμα και της ίδιας τους της ύπαρξης.
